

Hlavné smery uplatňovania princípu socialistického internacionalizmu v procese budovania a činnosti ČSLA po XVI. zjazde KSČ

XVI. zjazd KSČ, vychádzajúc z hlbokého rozboru súčasnej medzinárodnej situácie, rastu agresívnosti a reakčnosti imperializmu, predovšetkým USA, postavil znova pred celú našu spoločnosť úlohu — naďalej budovať ČSLA ako armádu modernú, bezvýhradne oddanú strane a ľudu, schopnú spoločne so Sovietskou armádou a armádami ostatných štátov Varšavskej zmluvy ubrániť mier a vymoženosti socializmu. Jednou z dôležitých podmienok realizácie tejto úlohy je dôsledné uplatňovanie princípu socialistického internacionalizmu v procese budovania a činnosti ČSLA. Z materiálov XVI. zjazdu KSČ a celoar-
mádného stranického aktívu k rozpracovaniu a realizácii záverov XVI. zjazdu KSČ v ČSLA, ostatných vojenskopolitických dokumentov, predovšetkým však Rozkazu ministra národnej obrany ČSSR a Smer-
nice ministra národnej obrany ČSSR a ná-
čelníka Hlavnej politickej správy ČSLA pre stranickopolitickú prácu na výcvikové roky vyplýva, že princíp socialistického

internationalizmu je v podmienkach ČSLA uplatňovaný v dvoch základných rovinách:

— **vo vnútornej**, tzn. v procese upevňovania internacionálnej jednoty, priateľstva a spolupráce medzi príslušníkmi našich národov a národností v armáde,

— **vo vonkajšej**, a to jednak v procese upevňovania jednoty, rozvíjania spolupráce a bojového priateľstva ČSLA s armádami členských krajín Varšavskej zmluvy pri zabezpečovaní internacionálnej obrany socialistického spoločenstva, zvyšovaní bojovej sily organizácie Varšavskej zmluvy a národných armád, a jednak v solidárnych akciách a v internacionálnej pomoci krajinám bojujúcim za oslobodenie, v solidárnych akciách, smerujúcich k upevňovaniu pozícií socializmu, k odvráteniu svetovej vojny a k obrane a upevneniu trvalého mieru a medzinárodnej bezpečnosti.

V ČSLA sa vytvorili v období medzi XV. a XVI. zjazdom KSČ priaznivé podmienky

pre ďalší rozvoj našich národov a národností, pre novú kvalitu **národnostných vzťahov**. Za toto obdobie sa ešte viac „upevnila jednota a bratská spolupráca českého a slovenského národa a všetkých národností našej vlasti. Môžeme s oprávnenou hrdosťou povedať“ — zdôraznil súdruh Husák — „že sa v podstate splnila úloha prekonať historicky existujúce rozdiely v podmienkach hospodárskeho, politického a kultúrneho života našich národov.“ [XVI. zjazd KSČ, Bratislava, Pravda 1981, s. 26.] Pozitívne výsledky dosiahnuté v rozvoji národnostných vzťahov v ČSSR, v upevňovaní internacionálnej jednoty, priateľstva a spolupráce medzi jednotlivými národmi a národnosťami, však v žiadnom prípade nemôžu viesť k zníženiu významu realizácie princípov socialistického internacionalizmu v upevňovaní a riešení národnostných vzťahov v ČSĽA. Naopak, požiadavka riešenia národnostných vzťahov v armáde na kvalitatívne vyššej úrovni a ďalšieho upevňovania internacionálnej jednoty príslušníkov ČSĽA si objektívne vynucuje naďalej dôsledne realizovať princíp socialistického internacionalizmu. Objektívna nutnosť tohto procesu je dnes určená tou skutočnosťou, že aj v súčasnosti treba ešte hlbšie poznávať všetky faktory, ktoré majú vplyv na ďalšie zvyšovanie a upevňovanie bojovej sily, bojovej pohotovosti a pripravenosti ČSĽA. Medzi ne patria aj národnostné vzťahy. Od ich úrovne a kvality do značnej miery závisí aj úroveň a kvalita sociálnych vzťahov v armáde, kvalita sociálnej a ideovej jednoty príslušníkov armády, ich sociálno-politická aktivita pri plnení úloh bojovej a politickej prípravy. **Charakteristickou črtou ich upevňovania a rozvoja v súčasnej etape výstavby rozvinutého socializmu je to, že ich ďalší rozvoj sa nemôže uskutočňovať bez upevnenia internacionálneho faktoru v nich.** Preto vystupuje zvlášť do popredia požiadavka dôslednej realizácie princípov socialistického internacionalizmu v riešení národnostných vzťahov v ČSĽA. V tejto súvislosti dôležitými smermi realizácie princípov socialistického internacionalizmu v procese budo-

vania ČSĽA, podmienkou upevňovania a rozvoja národnostných vzťahov v našej armáde, je **vytváranie zodpovedajúcej národnostnej štruktúry, predovšetkým však veliteľského zboru, v súlade s národnostnou štruktúrou ČSSR a upevňovanie dôvery, ideovej a sociálno-politickej jednoty medzi Čechmi, Slovákmi a ostatnými príslušníkmi národnostných menšín ČSSR v ČSĽA.**

Upevňovanie národnostných vzťahov v ČSĽA v súčasnosti nie je možné bez rešpektovania takých aspektov rozvoja a zbližovania našich národov a národností ako sú národné tradície, obyčaje, národná hrdosť, národné ctenie atď. Je preto logické, že ďalšími smermi realizácie princípov socialistického internacionalizmu v ČSĽA musia byť **rozvoj týchto aspektov, upevňovanie priateľstva a spolupráce medzi príslušníkmi národov a národností v armáde a rozvoj ich všeobecno-národných čŕt, ako sú napr. kolektivismus, zomknutosť, priateľstvo, internacionálne vedomie, socialistické vlastenectvo a všeobecno-národná hrdosť.**

K objektívnym príčinám realizácie princípov socialistického internacionalizmu patrí aj existencia nacionalistických prežitkov vo vedomí a konaní našich občanov. Nebezpečenstvo tohto negatívneho spoločenského javu spočíva jednak v tom, že oslabuje internacionálnu jednotu našich národov a národností v armáde, sociálnu a ideovú jednotu príslušníkov armády, ich morálny a politický stav a bojaskopnosť, a jednak v tom, že vytvára podmienky pre prenikanie buržoázneho nacionalizmu do vedomia nás. Preto sa uplatňovanie princípov socialistického internacionalizmu musí orientovať aj na **účinnnejšie formovanie a upevňovanie internacionálneho vedomia príslušníkov ČSĽA, na prehĺbenie citov socialistického vlastenectva a socialistického internacionalizmu.** To vyžaduje cieľavedomejšie pestovať lásku k rodnej krajine, k socialistickej vlasti, hrdosť na výsledky, ktoré boli dosiahnuté pod vedením KSČ pri výstavbe a obrane ČSSR. Dôležitú

pozornosť venovať vojenskej mládeži, formovaniu v nej vysokej zodpovednosti za internacionálnu obranu socializmu, dôsledné plnenie úloh vojenskej služby.

Nezastupiteľným faktorom zvyšovania bojovej sily, pripravenosti a bojovej pohotovosti v ČSĽA, zabezpečenia spoľahlivej internacionálnej obrany a upevnenia mieru na celom svete je **vojenská spolupráca ČSSR a bojové priateľstvo armád členských krajín Varšavskej zmluvy**. Ich úroveň a kvalita rozhodnou mierou závisia od dôslednosti a hĺbky realizácie princípu socialistického internacionalizmu v procese budovania a činnosti ČSĽA. V súčasnej etape budovania našej armády je realizácia princípu socialistického internacionalizmu objektívne determinovaná predovšetkým tromi základnými skutočnosťami: po prvé zvyšovaním reakčnosti a agresivity medzinárodného imperializmu, na čele so Spojenými štátmi, jeho snahou o zásadnú zmenu v pomere politických, ekonomických, ideologických a vojenských síl vo svete vo svoj prospech; po druhé tým, že ČSSR leží na hraniciach triedne rozdelenej Európy, kde stoja proti sebe hlavné sily dvoch protikladných vojensko-politických zoskupení — Varšavská zmluva a NATO; po tretie, že v dôsledku revolúcie vo vojenstve bol ostro vyhrotený rozpor medzi možnosťami rozvoja a modernizácie ČSĽA a potrebami dokonalej obrany socialistického štátu a socialistického spoločenstva.

Hlavnými smermi uplatňovania princípu socialistického internacionalizmu vo vonkajšej rovine, resp. smermi upevňovania a rozvoja vojenskej spolupráce a bojového priateľstva ČSĽA s armádami členských krajín Varšavskej zmluvy sú **vedecká a vojenskotechnická spolupráca, vzájomná pomoc pri príprave vysokokvalifikovaných vojenských kádrov, aktívny podiel ČSĽA na rozvoji a výstavbe národných armád socialistických krajín, spoločné opatrenia a výmena skúseností z operačnej a bojovej prípravy vojsk a spolupráca politických orgánov armád členských štátov Varšavskej zmluvy**.

Československo je priemyselne vyspelou krajinou, ale jeho možnosť zabezpečovať armádu všetkými potrebnými zbraňami, bojovou technikou a ostatným vojenskotechnickým materiálom boli a sú obmedzené. Preto má pre fungovanie a rozvoj našej armády, jej modernizáciu veľký význam **vedecká a vojenskotechnická spolupráca**. Vnáša do celého procesu výstavby našej armády črty perspektívnosti a stability, znižuje riziká vo vojenskom výskume a vývoji, vytvára predpoklady pre efektívnejšie využívanie vedeckovýskumnej základne nášho priemyslu a ostatných socialistických krajín. Táto spolupráca ďalej prehĺbuje unifikáciu a štandardizáciu výzbroje a techniky.

Vedecká a vojenskotechnická spolupráca ČSĽA s armádami členských krajín Varšavskej zmluvy sa najvýraznejšie prejavuje v spoločných konzultáciách, v spoločnom riešení vedeckých úloh a uplatňovaní ich výsledkov, v príprave vedeckých kádrov, v poskytovaní licencií, v odovzdávaní technickej dokumentácie k ich výrobe, výmene skúseností atď.

Významnú úlohu v procese upevňovania vojenskej spolupráce a bojového priateľstva má **výmena skúseností zo zdokonaľovania organizačnej štruktúry armády, z organizovania a uskutočňovania stranícko-politickej práce v armáde, zo skvalitňovania systému výchovy a výcviku vojsk, z operačnej a bojovej prípravy**. Uskutočňuje sa predovšetkým pri stretnutiach najvyšších predstaviteľov strán, vlád a vedenia armád členských štátov Varšavskej zmluvy, pri dvojstranných stretnutiach ministrov národných obrán a náčelníkov Hlavných politických správ spojeneckých armád.

Mimoriadne významnú úlohu tu majú spoločné veliteľsko-štábné, odborné a vojenské **spojenecké cvičenia**. Skúsenosti potvrdzujú, že sú veľkou školou poľného výcviku vojsk zo zdokonaľovania organizátorských schopností veliteľov a štábov. Sú zároveň školou vzájomného štúdia najnovších foriem a metód vedenia ozbrojeného zápasu, miestom internacionálnej výcho-

vy príslušníkov armád krajín Varšavskej zmluvy.

Bezprostredným zdrojom upevňovania bojovej sily ČSĽA sú skúsenosti, ktoré nám odovzdávajú predstavitelia Spojeného velenia ozbrojených síl štátov Varšavskej zmluvy a Strednej skupiny sovietskych vojsk umiestnených v ČSSR. M. Dzúr k významu tejto spolupráce povedal: „Práve vďaka stále sa prehĺbujúcej spolupráci so Strednou skupinou sovietskych vojsk je možné bezprostredne a konkrétne čerpať poučenie z práce veliteľov, štábov, politických pracovníkov, učíť sa na mieste a zo všetkých oblastí života vojsk. Našou povinnosťou je trvale upevňovať a rozširovať tieto kontakty na všetkých úrovniach“. (Dzúr M.: Dôsledným uskutočňovaním línie XV. zjazdu KSČ v ČSĽA napĺňame idey VOSR o jednote budovania a obrany socializmu, Príloha Obrany ľudu, 13. 9. 1977, s. 6.)

K hlavným smerom upevňovania vojenskej spolupráce a bojového priateľstva ČSĽA s armádami členských krajín Varšavskej zmluvy patrí aj **aktívny podiel ČSSR na koordinácii úsilia spojeneckých krajín pri upevňovaní obrany, rozvoji a výstavbe národných armád**. Umožňuje ČSSR pri výstavbe ČSĽA optimálne využívať sily a prostriedky spojeneckých krajín, s prihliadnutím k možnostiam ČSSR, jej materiálno-technickej základni a dosiahnutej úrovni rozvoja ČSĽA. Spolupráca v tejto oblasti zahŕňa predovšetkým zjednocovanie plánov výstavby ČSĽA s plánmi výstavby armád členských krajín Varšavskej zmluvy, prípravu teritória a zdokonaľovanie systému bojovej pohotovosti. Základný význam v tejto súvislosti majú porady Politického poradného výboru, činnosť Výboru ministrov obrany, Spojeneckého velenia a Vojenskej rady, kde sa spoločne rozpracúvajú základné otázky výstavby národných armád, zvyšovanie ich bojovej sily a boj schopnosti.

Dôležitú a nezastupiteľnú úlohu v realizácii princípu socialistického internacionalizmu má **vlastenecká a internacionálna výchova**. V podmienkach ČSĽA je zamera-

ná predovšetkým na dosiahnutie takého stavu u príslušníkov armády, aby sa vlastenectvo a socialistický internacionalizmus stali trvalou črtou ich charakteru, organickou a neoddeliteľnou zložkou ich vedomia. Zmyslom vlasteneckej a internacionálnej výchovy je ďalej vychovávať u príslušníkov ČSĽA schopnosť skúmať ľubovoľné javy a udalosti z pozície robotníckej triedy, z pozície záujmov medzinárodného komunistickeho a robotníckeho hnutia, vychovávať u každého príslušníka armády takú sociálno-politickú aktivitu a životnú pozíciu, ktoré by im umožňovali premieňať internacionalistické uvedomenie a presvedčenie v konkrétne činy.

Z obsahovej analýzy základných vojenskopolitických dokumentov a materiálov vyplýva, že výchova k socialistickému vlastenectvu a socialistickému internacionalizmu je v súčasnosti zameraná na:

- cieľavedomú propagandu výsledkov dosahovaných pri realizácii politiky KSČ, vytýčenej XIV. — XVI. zjazdom KSČ, v jednote s úspechmi výstavby socializmu v ostatných krajinách socialistického spoločenstva,

- utváranie vedomia československej štátnosti, upevňovanie mnohostranného zväzku, posilňujúceho vzťahy medzi Čechmi a Slovákmi, ale aj ostatnými národnosťami ČSSR v ČSĽA,

- výchovu v duchu bojových a revolučných tradícií robotníckej triedy, KSČ, nášho pracujúceho ľudu a ČSĽA; hlavne viesť vojakov k tomu, aby pochopili spojitosť slávnej revolučnej minulosti našich národov s ich socialistickou prítomnosťou, aby tieto tradície uchovávali a ďalej rozvíjali zodpovedným plnením všetkých povinností,

- uskutočňovanie a posilňovanie vedomia príslušnosti k socialistickému spoločenstvu, bratskému vzťahu k jeho pracujúcemu ľudu a armádám, najmä k Sovietskemu zväzu,

- výchovu k úcte a solidarite k pracujúcim celého sveta, s medzinárodným komunistickým a robotníckym hnutím v boji

za slobodu a nezávislosť proti imperializmu, fašizmu a kolonializmu, za demokraciu a sociálny pokrok,

— výchovu k nezmieriteľnosti a nenávisti k triednym nepriateľom mieru a socializmu a boj proti buržoáznemu nacionalizmu.

Intenzívnejšie treba posilňovať aj triednu ostrážitosť, viesť nezmieriteľný boj proti všetkým prejavom buržoáznej ideológie, prežitkom malomeštiackej morálky, prekonávať maloburžoázne, nacionalistické, náboženské a iné prežitky vo vedomí a konaní príslušníkov ČSLA.

Realizácia princípu socialistického internacionalizmu je cieľavedomý a uvedomelý

proces, v ktorom zohrávajú zvlášť významnú a nezastupiteľnú úlohu veliteľia, odborní náčelníci, politické orgány a stranícke organizácie v ČSLA. Vo svojej činnosti musia preto položiť hlavný dôraz na to, aby sa všetká straníckopolitická práca v armáde, výber, rozmiestňovanie a príprava vojenských kádrov, výchova a výcvik vojsk, ako i plnenie úloh bojovej a politickej prípravy uskutočňovali v duchu socialistického internacionalizmu. Predpokladá to však sústavné osvojovanie si ho, hľadanie a uplatňovanie najlepších a najúčinnnejších foriem, metód a prostriedkov jeho uplatňovania v konkrétnych podmienkach armády.